

NAZARETBERICHTEN

Kleine zusters van Nazaret

Juli 2015

Inhoud

Inhoudsopgave	3
Wij brengen u	4
Vijfde Algemene Vergadering	6
Onze geschiedenis gaat verder	11
Parijs	18
Santa Coloma	23
Vijfjaarlijkse Charles de Foucauldviering in Antwerpen	28
Van ons heen gegaan	33
Varia	34

Wij brengen u
EEN ZOMERSE GROET....

En enkele verhalen uit het leven in en rondom onze
fraterniteiten.

- **Juni 2015:** De fraterniteiten in het Gentse gonzen een tijdlang
van kleine zusters die aankomen uit Libanon, Venezuela,
Colombia en Spanje. We houden immers onze 5° Algemene
Vergadering! Een belangrijk gebeuren dat ons allen om de 6
jaar samenbrengt.

Méér hierover leest u in het boekje.

- **Uit onze geschiedenis:** met Magda Smet keren we terug naar
het Libanon van de oorlogsjaren 1975-1976. Enkele
aangrijpende passages uit haar dagboek.

- **Parijs:** Verrassingen en schijnbare toevalligheden ... geven
een wending aan ons leven, zetten ons vaak op een nieuw
spoor. We lezen het in het verhaal van Rita Devriendt.

- **Spanje:** Zeven weken hemelvaart! Een diepe ervaring die
begint op een zeer alledaagse manier. Else vertelt erover.

- **Antwerpen:** De spirituele familie van Charles de Foucauld
kwam samen voor een deugddoende ontmoeting op
paasmaandag 2015. Een verslag door Ria .

**2016...BRENGT ONS TWEE BETEKENISVOLLE
VIERINGEN**

50 JAAR

Wij vieren 50 jaar leven van onze Fraterniteit. Een jubileum waarop we jullie nu reeds uitnodigen.

100 JAAR

De Fraterniteiten en allen die bij Charles de Foucauld “voedsel voor onderweg” vinden herdenken zijn sterfdag op 1 december 1916.

ALGEMENE VERGADERING

“Geven jullie hen maar te eten” (Mc 6, 30-44). Dit was het oproepende thema en de leidraad van onze vijfde ALGEMENE VERGADERING, die doorging van 14 t.e.m. 21 juni in de Oude Abdij van Drongen. Pater Mark Rotsaert sj. begeleidde ons op uitstekende wijze voor de vierde maal als moderator in dit belangrijk gebeuren.

Alle kleine zusters waren aanwezig, behalve onze Libanese kleine zuster Josephine, die tot ons groot spijt wegens gezondheidsproblemen niet kon deelnemen.

Het was een hartverwarmend en versterkend gebeuren. Het samen nadenken, bidden, vieren, zingen, en ontspannen samenzijn deed de verbondenheid groeien. De verzoeningsviering bij de aanvang op zondagavond, met het betekenisvol gebaar van de handoplegging door elke kleine zuster, maakte ons hart open en vrij om deze dagen nieuw en enthousiast te beginnen.

Elke morgen werd de evangelieperikoop van Marcus over “de broodvermenigvuldiging” verder uitgediept. Daarop volgden getuigenissen van kleine zusters over hun persoonlijke beleving van deze evangeliewoorden. Het was telkens een bevraging van ons eigen leven en het maakte ons stil.

We “herschreven” samen onze Leefregel. Gedurende het voorbije jaar werd er in alle fraterniteiten rond gewerkt, besproken en werden nieuwe voorstellen ingediend. Tijdens de Algemene Vergadering dachten we opnieuw samen na over de inhoud, de geest en de diepe betekenis van de Leefregel,

blij om de kracht die er blijft van uitgaan en de actualiteit van dit “ideaal”. We zochten, waar nodig, naar een meer aangepaste verwoording die tevens de ervaring van 25 jaar leven en beleven tot uitdrukking brengt. Zo stemden we hoofdstuk na hoofdstuk en tot slot keurden we “onze” vernieuwde Leefregel goed. Het gaf ons een sterk gevoel van eenheid en samenhang. Het was werkelijk een vernieuwde uitdaging tot het beleven ervan.

In deze sfeer van grote betrokkenheid en enthousiasme werd ook een nieuwe algemeen verantwoordelijke en een nieuwe raad gekozen. Magda Smet mocht haar taak als algemeen verantwoordelijke doorgeven aan Jo Ghyoot. Als raadsleden verwelkomden we Lut Van der Meulen, Paula Meire en Ria Vanluchene.

We zijn Magda heel dankbaar om de 12 jaar van gegeven en zorgende dienstbaarheid.

Hartelijk dank aan monseigneur Luc Van Looy, bisschop van Gent, om zijn aanwezigheid en bemoedigend woord bij het beëindigen van de Algemene Vergadering.

Ook veel dank aan pater Mark Rotsaert sj. en aan eerwaarde heer Jan Claes, priester uit Brussel, die als tolk optrad voor onze Franstalige kleine zusters.

“Onze vijf broden en twee vissen”, legden we gedurende deze dagen samen en zagen hoe het wonder geschiedde. Met “volle korven” keren we terug naar de eigen fraterniteit en naar de mensen die ons omringen.

Vijf broden en twee vissen... het was heel wonderbaar!

**1966 - 2016
JUBILEUMVIERING IN DE FRATERNITEIT.**

We kijken terug op 50 jaar leven en bewegen,
wegen verkennen,
vriendschappen opbouwen,
uitdagingen aangaan,
ook met droefheid in het hart afscheid nemen,
uitkijken, opnieuw verder gaan...
We vinden in onze korven
zoveel namen en gezichten,
gebeurtenissen van vroeger en nu,
van hier en over de grenzen,
zoveel trouw waarvoor we
de God van Leven en Liefde diep dankbaar zijn,
zoveel dat we mochten delen
met heel veel mensen
met jullie, onze families, vrienden, burens en
voorbijgangers van wie we een groet ontvingen,
zoveel zet ons aan
om dat alles op bijzondere wijze te vieren,
OP 15 AUGUSTUS 2016.

We nodigen jullie nu reeds uit om deze datum een plaatsje te
geven in jullie agenda.
Omdat het een feest wil zijn van ALLEN die met ons
geschiedenis maakten en verder maken vragen we graag
jullie medewerking in de voorbereiding en uitvoering. Jullie

ideeën en creativiteit zullen ons zeer van pas komen om dit gouden jubileum van de Fraterniteit op passende wijze te vieren.

Wie wil meewerken, onder een of andere vorm, kan ons per e-mail verwittigen op volgend adres van:

Lieve Cosyns: lievecosyns59@hotmail.com - Tel. 09 226 54 70

Vera Degryse: veradegryse@hotmail.com - Tel. 09 226 00 98

LIBANON

WIJ DROOMDEN ONZE TOEKOMST... EN BEMERKTEN NIET HOE DONKERE OORLOGSWOLKEN ZICH OPSTAPELDEN AAN DE HORIZON!

Met deze zin beëindigde ik het tweede deel van ons Libanon-verhaal (Nazaretberichten, november 2011).

De oorlogswolken barstten open en het onweer werd een lange verschrikkelijke burgeroorlog, van 1975 tot 1990, hij veranderde fundamenteel onze fraterniteitsgeschiedenis. De herinnering eraan laat ons niet onberoerd. Dit stukje verleden waarheidsgetrouw weergegeven is moeilijk...daarom kopieer ik enkele passages uit mijn dagboek, waarin ik elke dag trouw de gebeurtenissen neerschreef. Het gaat over de periode van april 1975 tot eind maart 1976.

13 april 1975

We beëindigen een rustige recollectiedag met een gezellig avondmaal in de fraterniteit van Bourj-Hammoud. De terugkeer in het kamp (Jisr-el-Bacha) is een ijskoude douche! We moeten vluchten voor de fluitende kogels, veranderen ons religieuze kleding voor het schuilkelderuniform en helpen vele mensen de schuilkelder in. De leden van de Kataëb-militie vermoordden 27 jonge Palestijnse strijders (Fedaiënen) die in een bus van een herdenkingsviering terugkeerden. De militieleden hadden hun voorzitter Pierre Gemayel uitgenodigd voor een eucharistieviering in Ain el Remaneh. De blinde haat tussen de Libanese Kataëbs en de Palestijnse Fedaiënen is vuur aan de lont.

16 april 1975

Van zondagavond 13 april tot vandaag zwegen de wapens niet. Ontploffingen volgen elkaar op: de vlammen van brandende benzinstations kleuren de lucht. Kinderen huilen. Reeds 2 personen werden verwond door kogels. Abouna (parochiepriester van het kamp) neemt ons mee in zijn wagen om brood te zoeken. Iedereen heeft honger en dorst. De wagen van Abouna wordt getroffen, niemand gekwetst. Na twee uur rijden en veel oponthoud door barricades van de Kataëbs bereiken we veilig het kamp. Met veel leugentjes als: "het is voor ons klooster...het is voor de kinderen in onze school..." verkrijgen we een paar kilo's brood.

Drie raketten worden afgevuurd op het kamp: een op de kolom naast de ingang van de schuilkelder, een tweede vernietigt een deel van de muur op de speelplaats van de school, een derde komt in het zand terecht.

Wij, kleine zusters, lopen de ganse dag van schuilkelder naar schuilkelder om voedsel en geneesmiddelen te verdelen: een zeer ondankbaar werk. Er is immers niet genoeg voor allen en dat veroorzaakt ontevredenheid.

Moe en angstig bekruipt ons de bekoring van verbittering: "Waarom zijn we hierheen gekomen? Laat ons een rustige plaats kiezen om een gewone fraterniteit te zijn zoals de andere..."

De bekoring blijft slechts bekoring! De Heer schenkt ons de genade om de ganse dag liefde, zachtheid en glimlach te zijn voor onze broers en zussen in de 5 schuilkelders: we delen kalmeermiddelen uit en zijn 'aanwezig'. De kleintjes bidden en smeken om naar huis weer te keren. Het lijden van dit volk weegt zwaar... Heer heb erbarmen.

Zo verliepen dagen, weken, maanden: er werden verschillende vredesakkoorden gesloten, sommige duurden maar enkele uren. Ons dagelijks leven, dag en nacht, onze arbeid en al onze activiteiten werden bepaald door het oorlogsgeweld. Ook onze contacten met onze medezussen in de fraterniteit van Bourj-Hammoud .

2 juli 1975

Er wordt eindelijk een akkoord gesloten door de strijdende groepen. Een nieuwe regering onder leiding van Rachid Karamé ziet het licht. Wij ruimen ons beschadigd huisje op en riskeren ons leven om, gedreven door een grote bekommernis, onze zussen in Bourj-Hammoud op te zoeken. We belanden veilig in de fraterniteit waar we, God dank, Abouna Lammens en de kleine zusters, goed en wel, terugzien. Het weerzien is hartversterkend! Wij hebben maar weinig tijd om uit te wisselen, wat te eten, een douche te nemen en vlug terug naar het kamp.

Dank! Dank!! Wij leven nog! Op onze terugreis werden we tweemaal beschoten door een vrijeschutter en door de FSI (veiligheidsdienst) in veiligheid gebracht...dan maar terug naar de schuilkelder samen met de anderen. Angst en moeite maken mensen agressief: er wordt ruzie gemaakt in de schuilkelder. De tekst van Filippienzen 2, 5-11, helpt ons de moeilijke solidariteit verder te leven.

In de zomermaanden vertrekt Lucretia Debrandere definitief naar België. De burgeroorlog duurt verder : nu en dan kunnen we even herademen in onze fraterniteit, maar vaak is het een 'lopen' naar de schuilkelder...er komt een zekere gelatenheid en gewenning aan gevaar en dood.

30 september 1975

We zijn vandaag 5 jaar in Libanon. De maand september vloog voorbij en dompelde het ganse land in rouw: talrijk zijn de doden, zwart de gebouwen en drukkend de sfeer. Hoe zal men de sporen uitwissen van deze zwarte september die de rij van de zwarte maanden aanvult...?

Ik telefoneer naar Lieve, zij is een en al onrust. Zij verlangt dat wij naar huis keren. Elke keer wanneer de oorlog hevig woedt in het kamp en wij allen samen heel veel schrik hebben, dan verlang ik naar

veiliger oorden, maar het is een laf verlangen. Charles de Foucauld wordt dan mijn gids: "Als de graankorrel niet in de aarde valt..." Hoe waar worden zijn geschriften. Nieuwe ontvoeringen en dood zaaïen paniek. Opnieuw liggen we onder vuur en moeten we de schuilkelder binnen.

In november sluiten we de fraterniteit van Bourj-Hammoud. Rita Devriendt en Josephine Imad komen ons verzoeken in het kamp. Vanuit de meditatie van de eerste brief van Johannes over de liefde en gedragen door de vriendschap van al de kampbewoners, beslissen we niet te vertrekken maar solidair het bestaan van onze vrienden te blijven delen. Eenmaal per week krijgen we medische vorming in het dispensarium van het nabije grote moslimkamp: Tell Zatar.

21 november 1975

Een zeer zware dag! Tweemaal de vlucht genomen voor bombardementen van Israëliëse vliegtuigen en tijdens ons vluchten beschoten door Libanese falangisten die ons omringen. Tussendoor geven we tijd aan het gebed, doen het huishoudelijk werk en verzorgen gewonden. Ons kamp wordt een waar eilandje omgeven door reservoirs gevuld met zand: een kleine Berlijnse muur, broeders worden gescheiden van broeders. Nooit hoorde ik zoveel wreedheden: Saïed, vader van 2 kinderen, is weergevonden maar overleed aan zijn folteringen, hij was verbrand en geslagen. En toch droeg hij nooit de wapens...Eli Azar is nog vermist en Zakieh, 14jaar, overleed aan de verwondingen van een kogel afgevuurd door een scherpschutter. Woorden schieten te kort om alles te verwoorden wat in ons hart leeft.

24 december 1975

In een sfeer van haat en geweld bereiden we in onze schuilkelder een kersthoekje voor: de kersticoon op een doekje en een kaarsje. De nachtmis in de schuilkelder is zeer emotioneel. Wij beleven het mysterie van de Incarnatie op een innige manier : de schuilkelder

wordt de grot en wij allen worden uitgenodigd om het Kind te aanbidden dat arm geworden is om ons door zijn armoede te verrijken.

Nieuws over slachtoffers maakt ons stil, doet ons tranen wegpinken en smeken om vrede.

Kamp Jisr-El-Basha op de voorgrond

30 januari 1976

Vroeg uit de schuilkelder. Wij krijgen bezoek van 3 Belgische journalisten. Ik hou niet van zo'n spektakel, maar we kunnen er niet buiten. De triestige koude regendag maakt ons kamp nog somberder en de armoede groter. Ik voel een afkeer voor dat ten toon spreiden van onze miserie.

Wij hebben noch water noch elektriciteit. Wij leven zoals onze voorouders, bij kaarslicht en petroleumlamp die onze activiteiten beperken.

In de namiddag bezoeken we Salwa die een tweeling ter wereld bracht: twee kleine meisjes: Hana en Georgette. De vader is gewond door een raket die op de auto werd afgevuurd.

2 februari 1976- Lichtmis

Zoals de Heer wordt opgenomen in de Tempel, zo wordt de kleine Hana bij ons in de fraterniteit opgenomen. Wij doen dit op uitdrukkelijke vraag van de vele moeders in het kamp die meevoelen met Salwa in deze moeilijke omstandigheden. Zij willen dat Hana leeft... er is reeds zoveel dood en duister rondom ons! Salwa kan nu ten volle zorg dragen voor Georgette.

7 februari 1976

Ons kindje gaat goed vooruit, wij zijn blij met het 'leven'. Na zo'n 10 maanden oorlog en dood, glimlachen we weer naar het leven en zijn dankbaar voor het geschenk uit de hemel om normale evenwichtige vrouwen te blijven. Hana opent ook de harten van de vrouwen uit het kamp: iedereen draagt het hare bij opdat zij zou leven!

Er heerst een precaire kalmte in Libanon. Lieve en e.h. Lammens komen op bezoek. De ouders van Hana en Georgette vragen om de twee babytjes mee te nemen naar België 'opdat zij zouden leven'. De oorlog is immers niet gedaan en de twee kleine wezentjes zijn te broos om in de schuilkelder te overleven. De formaliteiten worden in orde gebracht en op 6 maart keren onze bezoekers met de tweeling naar België terug. Lieve bracht slecht nieuws mee over de gezondheidstoestand van ons vader.

11 maart 1976

Beslissende dag voor Libanon: brigadier Aziz Ahdab, verantwoordelijke in het leger, pleegt een staatsgreep. De splitsing in het leger leidt opnieuw tot het oprichten van barricades, ontvoeringen, angst en dood.

Wij maken opnieuw alles klaar voor de schuilkelder, trekken ons oorlogsuniform weer aan, de Heer dankend dat Lieve met de twee kleintjes naar België vertrok.

Wij zijn echte pelgrims... altijd klaar om de weg verder te zetten, en toch vandaag voelen we ons zó moe.

De burgeroorlog laait weer op. Ik word verwittigd dat vader stervend is en wij gevraagd worden om naar België te gaan.

22 maart 1976

De nacht was 'vuil', de vuilste nacht sinds het begin van de burgeroorlog, 11 maanden geleden. Wij konden geen oog dicht doen. Onze parochiepriester komt ons halen. Wij zijn in een recordtempo klaar, nemen afscheid van onze vrienden, beloven spoedig terug te keren en worden naar de residentie van de Belgische Ambassadeur gebracht. Samen met hem wordt alles geregeld voor een vertrek op dinsdag 23 maart, langs Parijs. Wij zullen met de veiligheidsdienst naar de luchthaven gebracht worden.

Een week na ons vertrek werd de luchthaven gesloten... In april werd ons kamp ingenomen en verwoest door de Falangisten...vele vrienden werden gedood, ook de vader van An (Hana) en Jo (Georgette), anderen konden tijdig de dood ontoluchten... De fraterniteit was verwoest en 4 kleine zusters begonnen aan een lange 'Goede Vrijdag'-ervaring.

Magda Smet

PARIJS

NAZARET

Op 19 april 2012 kreeg ik de vraag om terug te keren naar Parijs, na een lange tijd er niet meer gewoond te hebben. Het was met vreugde dat ik “ja” zei, ik was heel gelukkig, maar had toch wel wat heimwee naar Libanon, waar ik niet kon blijven om gezondheidsredenen.

In Parijs deel ik samen met Agnes Fasseur en Lieve Ghyoot het leven op een appartement, een sociale woning. Het is een buurt waar heel veel nationaliteiten aanwezig zijn. “Thuis komen” vraagt altijd tijd en geduld. Parijs ervaarde ik nu op een andere manier. Ik had er vroeger geleefd en voor het werk dat ik toen deed moest ik elke dag Parijs doorkruisen. Dat was toen mijn “Nazaretleven”. Nu is “Nazaret” voor mij iets gans anders.

Met verminderde krachten en zoveel jaren ouder wil ik als kleine zuster dienstbaar en vreugdevol aanwezig zijn, op de eerste plaats in de fraterniteit en het dagelijks leven delen met alles wat erbij komt, verwacht of onverwacht.

De eerste maanden verliepen zonder activiteiten naar buiten. Het had iets van een “woestijntijd”. Ik nam meer tijd om te bidden, om bij de Heer te blijven, dikwijls in dorheid en tranen. Het was een tijd van *“....afstand nemen , onderscheiden en relativeren, om tenslotte alles aan God toe te vertrouwen”* (uit de Leefregel).

De jaarlijkse retraite en de Lourdesbedevaart met L.C.E waren topmomenten. “Loslaten” is een realiteit en ze juist beleven in vrede is niet vanzelfsprekend, maar de moeite waard om het elke dag te proberen .

Na deze “woestijntijd” doorleefd te hebben, werd het tijd om een beslissing te nemen. De vraag was: wáár kan ik dienstbaar zijn, buiten de fraterniteit?

Toeval bestaat niet, of anders gezegd, er worden ons wel tekens gegeven, maar ze “zien” is soms moeilijk. Ook ik kreeg een “teken”, namelijk een krantenknipsel dat Lieve mij gaf, een soort reclame voor een park. Mijn mede zuster weet dat ik me regelmatig eens terugtrek om wat te lezen in een park. In Parijs zijn er veel aangename parken. Ik ging op weg met als “wandelstok” het “Jezusgebed ” en vond het park niet ver van ons. Ik kreeg een groet van een vriendelijke dame. De andere aanwezigen leken me een beetje vreemd . Alles leek daar zeer primitief: de stoelen en zetels bijna gevaarlijk om erdoor te zakken. Ik voelde me onwennig. en vroeg aan de dame , een opvoedster, of ik hier wel mocht gaan zitten. Ja dat mocht, maar ik mocht ook werken in de tuin. Ik ontdekte dat het een plekje grond was van “Espoir Goutte d’Or”, een

onthaalcentrum voor drugverslaafden. Het was alsof ik het niet goed verstaan had! Dus van een boek lezen kwam niet veel in huis . De vreugde in mij groeide met de minuut.

Thuis vertelde ik mijn ontmoeting en het resultaat was dat ik daar één namiddag vrijwilligerswerk zou doen. Ik meldde mij aan in het centrum en kreeg een zeer positief antwoord. De volgende week vertrok ik met mijn kledij om in de tuin te werken. Ik was op stap naar mijn *“brandend braambos”, mijn “ heilige plaats” (Ex 3;3-6)*. De opvoedster gaf me grote vrijheid om te werken. Het omgaan met drugverslaafden vraagt wel wijsheid en voorzichtigheid, want veelal houden ze het niet lang vol en vijf minuten werken is al veel. Ik nam altijd koffie mee en een kleine versnapering. Dat werk heb ik ongeveer een jaar en half gedaan. Daaruit groeide vriendschap met Phillippe en Alberto. Zij werken nu in de nachtopvang voor drugverslaafden. Het is bewonderenswaardig te zien hoe zij omgaan met deze mensen. Ik ga hen regelmatig bezoeken in het centrum en zij komen zeer graag op bezoek in de fraterniteit.

Een spijtig iets was het nieuws dat de tuin gesloten werd en erger nog, op dit terrein gebeurt nu niets meer, het is een verzamelplek voor afval. Ondertussen ben ik aanvaard in de opvang van de vrouwen. Daar doe ik eigenlijk weinig, alleen er gratuit *“zijn”* voor hen en luisteren, dat is van groot belang. Ik hoor pijnlijke geschiedenissen. Even belangrijk is het eten voor hen, brood en toespis is er altijd. Drugs leiden gemakkelijk naar de prostitutie. Daar wordt dan ook openlijk over gepraat aan tafel. Slapen in een park of in de metro behoort tot hun leven. Een keer per maand gaan we samen zwemmen. Dat verloopt zeer goed . Er gaat altijd een opvoedster mee, zij zorgt voor zwempakken, shampoo en handdoeken, want zij

zelf hebben niets. Ik neem altijd een kleine lekkernij mee, waar we dan na het zwemmen samen van genieten.

Eén namiddag in de week ga ik op ziekenbezoek en daar neem ik rustig de tijd voor. Veelal liggen de zieken te wachten op een bezoekje. Een van hen is een vrouw van 94 jaar, zij schrijft brieven voor de mensen van het gebouw. Voor mij heeft ze altijd een tekst klaar om samen te lachen. De tijd gaat er vlug voorbij. Aangezien we samen veel lachen en babbelen, geef ik minder aandacht aan de muizen die er rondlopen .

Vorig jaar kwam in de wijk een nieuw project tot leven: “bloemen planten onder de magnoliabomen”. Een initiatief om de wijk wat kleur te geven. Ik wilde wel graag meewerken.

Mijn mede zusters, Agnes en Lieve, deelden mijn enthousiasme. Daarbij vroeg onze pastoor mij om hier de parochie te vertegenwoordigen, dus ik stapte in het project. Het is intussen goed gestart en we zijn nu met ongeveer 20 vrijwilligers. Het geeft kans tot rijke ontmoetingen en solidariteit. We zetten ons afwisselend in om de bloemen water te geven, dit is vooral in de zomer van belang. Elkeen heeft de zorg voor één boom; het wordt “parrainage” genoemd.

De parochie heeft zo de zorg voor drie bomen. De oppervlakte die vroeger een plaats was voor honden of een echt stort, is nu “kleurrijk en groen”. Als wij er aan het werk zijn, wat zeer aangenaam is, houden de voorbijkomende wandelaars even halt om vragen te stellen en vooral om ons proficiat te wensen en te bedanken voor dit mooi initiatief! Het maakt een minustukje Parijs mooier.

Voor mij is de fraterniteit de “centrale plaats”, van waaruit alles vertrekt. Vanuit de fraterniteit, die mij draagt, ga ik naar de mensen. Het “samen” leven, bidden en zorg voor mensen, maakt inzet mogelijk op veel terreinen. Ik leef iedere dag als een gelukkige kleine zuster en ben zeer dankbaar voor de voorbije jaren.

Rita Devriendt

SANTA COLOMA – SPANJE

ZEVEN WEKEN HEMELVAART

Een wat wondere titel voor een artikel? Misschien! Maar het is de krachtige synthese van een voor mij nieuwe ervaring.

Na tal van vruchteloze pogingen om een job te vinden, na de frustratie van mijn diploma dat niet gehomologeerd raakt, begon ik op 9 maart te werken als verzorgster van een bejaarde dame die terminaal ziek was.

Het oppassen en verzorgen van bejaarde mensen is een veel voorkomend werk hier in Spanje, dat veelal gedaan wordt door vreemdelingen, en vaak net zoals ik, zonder contract.

De dag vóór ik begon was ik bang en nerveus. Tenslotte ben ik geen verpleegster, geen bejaardenverzorgster. Zou ik het wel kunnen, wel goed doen? Ik dacht: "Ik deug hier niet voor" Ik werkte steeds met kinderen en jongeren.

Ik vroeg me af wat Hij, God, me hiermee wilde duidelijk maken. Wilde Hij me de kwetsbaarheid en de eindigheid van dit leven laten begrijpen? Wilde Hij mij confronteren met een totaal andere levensfase? Of was het de ironie van het lot dat ik het werk waarvoor ik gestudeerd had, niet mocht doen omwille van bureaucratische redenen, maar wel datgene waarvoor ik zelfs geen cursus had gedaan.

Het was dus met een klein hartje dat ik begon. Marisa was 81, moeder van 5 kinderen: Ze had galblaaskanker en nog maar kort te leven.

Sedert haar ziekte woonde ze bij haar oudste dochter en schoonzoon. De oudste dochter kon niet aanvaarden dat haar moeder terminaal was. Er mocht dus niet over gesproken worden en steeds weer moest bij Marisa de hoop worden gewekt dat ze zou genezen. Daarom was er ook gestart met een alternatieve behandeling parallel met de klassieke geneeskunde die enkel nog aan pijnbestrijding deed. Een uiterst moeilijke en delicate zaak waarin het voor mij steeds een zoeken was.

Het klikte gauw tussen Marisa en mij. Ook voor haar was het wennen. Maar langzaam liet ze mij naderbij komen, fysisch en geestelijk. Zo mocht ik haar beetje bij beetje wassen en zorg dragen voor haar persoonlijk hygiëne. Ze liet me ook delen in haar leven, haar geschiedenis, haar familie, haar lijden, haar geloof.

Dit alles gebeurde in de vastentijd. Voor mij werd de Goede Week een heel concrete werkelijkheid. Zo had Marisa graag dat ik haar voeten zalfde en masseerde. Mij herinnerde het aan de voetwassing. Of de keer dat ik haar voor het eerst volledig mocht wassen, met schroom en heel broos haar in

haar naaktheid benaderen, in schril contrast met de soldaten op Goede Vrijdag die Jezus in zijn naaktheid bespotten. Voor Marisa mocht ik Veronica zijn die haar gezicht afdroogde of Simon van Cyrene, die haar hielp haar kruis te dragen of wat te verlichten.

Al gauw werd duidelijk dat Marisa wel degelijk wist hoe ziek ze was. Ze wilde leven en had levenslust, maar aanvaardde ook de eindigheid van dit leven. Probleem was dat zij haar kinderen wilde sparen en dus tegenover hen de schijn wekte te geloven in haar genezing

Marisa wist dat ik kleine zuster ben en ze deelde veel met mij. Ze leed onder het feit dat ze dit jaar geen vieringen van de Goede Week kon meemaken, dat ze al zolang niet meer te communie geweest was. Maar ook over dit verlangen wilde ze met haar kinderen niet spreken om hen niet te belasten. Haar gebed was “de Heer is mijn herder, mij zal niets ontbreken”. Regelmatig bad ze dit, samen met mij. Ik mocht voelen hoe ze naar een overgave toegroeide. Ze wist dat ze naar haar Schepper zou terug keren. Ze verklaarde me meermaals dat ze, eenmaal in de hemel, over haar kinderen en over mij zou waken.

Haar situatie verslechterde en na Pasen werd Marisa opgenomen op de palliatieve afdeling van een ziekenhuis, onder groot wantrouwen van de oudste dochter. Nog steeds bleef zij hopen op genezing en wantrouwde de medische wereld. Ik werd gevraagd om ook in het ziekenhuis elke dag van 9.00 tot 14.00 aanwezig te zijn. Ik kon er Marisa bijstaan met eten geven, hygiëne, luisteren en praten. Het werden twee intense weken waarin we ook haar 82ste verjaardag vierden. Marisa vroeg me de rozenkrans te bidden en zij luisterde dan. Het maakte haar steeds rustig. We praatten ook

over God, over zijn Vader-zijn. Regelmatig bracht Marisa het thema 'verzoening' ter sprake. Het hield haar bezig. De dinsdag van de week waarin ze stierf polste ik bij haar of ze niet graag de communie zou ontvangen. Daarvoor zou ik kunnen zorgen. Haar gezicht lichtte op, maar voor haar hing dit samen met vooraf het sacrament van verzoening ontvangen. Ze vroeg om een priester. Nu zat ik met het probleem dat aan de oudste dochter duidelijk te maken, wetende dat zij had afgehaakt van de Kerk. Maar hierin kreeg ik op een prachtige manier hulp van de geneesheer. De geneesheer had steeds de wil van de kinderen gerespecteerd die zich verzetten tegen het toedienen van morfine als pijnstiller.

Die bewuste dag kwam hij bij haar binnen en wilde met Marisa spreken. Ik wilde de kamer verlaten, maar hij vroeg me om te blijven en te luisteren. We zaten elk aan een kant van het bed met Marisa's hand in de onze. De dokter stelde haar vragen: "Hoe voel je je?" "Wat denk je?" "Ben je in vrede?" "Ben je gelukkig over je leven?" "Wil je je kinderen nog iets zeggen?" "Ben je bang?" Er ontspon zich een diepzinnig en ontroerend gesprek, waarin Marisa vrijuit kon spreken, ook over haar verlangen om een priester te zien. Hij stelde haar gerust en verzekerde haar dat hij zich over haar familie zou ontfermen en over haar verlangen naar een priester. Op de gang lichtte ik hem in omtrent de situatie tussen moeder en dochter en hun wederzijds onvermogen. De dokter telefoneerde naar de dochter en een uurtje later konden moeder en dochter openlijk met elkaar spreken over de naderende overgang. Ontroerend!

De dokter legde Marisa uit dat zij zich nu mocht voorbereiden op de reis en dat hij zou zorgen voor verlichting van de fysische pijn. Met instemming van moeder en kinderen werd begonnen met palliatieve sedatie, nadat Marisa het sacrament

van de zieken bewust had ontvangen. Ook de dochter had de situatie aanvaard.

Marisa was een mooie vrouw, die er tot op het laatst even verzorgd verlangde uit te zien. De dag voor ze stierf streelde ik haar haar. Met zwakke stem zei ze “Elsi, breng mijn haar niet in de war. Ik wil mooi verschijnen voor de Vader.” Mooi van binnen en van buiten.

Marisa stierf rustig, sereen, in vrede, omringd door haar vijf kinderen die haar zeiden “Ga nu maar, mama”.

De familie was enorm dankbaar en de schoonzoon zei me: “We hebben terug vertrouwen gekregen in de medische wereld en in de Kerk doorheen het gebeuren met moeder”.

De afscheidsviering vond plaats in familiekring, in het huis van de jongste zoon. Een apart gebeuren waarop ook ik was uitgenodigd. Ik was volgens hen van de familie geworden, hun jongste zus – “su hermanita”

Zelf ben ik diep dankbaar en bewogen omdat ik de nabije getuige mocht zijn van het onontkoombaar afscheid van Marisa waarbij ik haar mocht begeleiden in haar zeven weken duurde hemelvaart, met het proces van loslaten, ommekeer en serene aanvaarding. Deze ervaring blijft me bij en is moeilijk onder woorden te brengen. Ze laten in mij hun teken achter. Marisa leerde me veel.

Op haar sterfbed nam ik van haar afscheid met een kruisje en een kus terwijl ik haar zachtjes toefluisterde: “Goede reis Marisa . Adios, literalmente a-Dios” (=tot bij God)

Elsie

**Vijfjaarlijkse bijeenkomst van de spirituele familie
'Charles de Foucauld'
Antwerpen - Paasmaandag april 2015**

ONTMOETEN STICHT VREDE

Aan het begin van het werkjaar 2014 – 2015 kwamen we samen met de Foucauldraad -Vlaanderen om een planning van activiteiten op te maken. Wij, dat zijn René en Lieve Haentjens, Annemie Dossche en Christof Bogaert voor de Seculiere Fraterniteit, Guido Debonnet en toen nog Jan Sevenhant (sinds januari is Jan vervangen door André Foulon) voor de Priesterfraterniteit en ik, Ria Vanluchene voor de kleine zusters van Nazaret.

We overwogen of we een vijfjaarlijkse ontmoetingsdag zouden voorbereiden of eerder zouden wachten tot volgend jaar om meer energie te kunnen geven aan de voorbereiding van de

herdenking van de 100ste verjaardag van het sterven van broeder Charles. Voor de Fraterniteit van de kleine zusters van Nazaret was 2014-2015 immers ook het voorbereidingsjaar op onze Algemene Vergadering 2015 en dat vroeg heel wat werk. Daarbij kwam dat we ook niet langer terecht konden in Malem, Gent, zoals in 2010. Er werd voorgesteld om een eenvoudige ontmoetingsdag te organiseren in de regio Antwerpen.

Annemie zou de organisatie op zich nemen samen met Chris, Geert, Jozef en Hilde: de mensen van haar fratgroep. Deze groep komt maandelijks samen in onze fraterniteit om er mekaar te ontmoeten, uit te wisselen rond de spiritualiteit van broeder Charles en te bidden. Zij mochten op ons, dat zijn Lieve Baudewijn, Mieke Devriendt en Ria Vanluchene, rekenen voor praktische zaken, zoals het maken van soep en koffie op

de ontmoetingsdag, het klaarzetten van zalen en het decoratief 'aankleden' van de ontmoetingsruimtes en de Begijnhofkerk in Antwerpen, en het in mekaar knutselen van een aandenken. René verleende zijn medewerking voor de opmaak van affiche, flyers en publicatie van info op het internet.

Annemie en haar groep klopten aan bij Jo Hanssens, de goedgekende medewerker van Pax Christi, om te spreken over het thema: 'Ontmoeten sticht vrede'. Ze vonden ook iemand van IJD Gent bereid om te vertellen over een recente inleefreis naar Marokko. Voor de locatie konden we terecht in 'De loodsen', de gebouwen van stadspastoraal Antwerpen. Verschillende mensen van de seculiere fraterniteit, priesterfraterniteit, kleine zusters van Jezus, kleine zusters van het Evangelie, kleine zusters van Nazaret, Foucauldvrienden, zelfs van over de Nederlandse grens, schreven zich in.

Het programma was niet te zwaar: in de voormiddag gaf Jo Hanssens zijn boeiende uiteenzetting omtrent het thema van de dag. Hij bleef heel de dag bij ons omdat hij zo geraakt was door de sfeer in de groep. Hij verwoordde het als volgt: “Ik ben zo blij dat ik dit heb mogen meemaken”.

Daarna kwam het getuigenis van Charlotte van IJD Gent: zij ging samen met 50 andere jongeren naar Marokko op inleefreis, naar de streek waar de enige overgebleven broeder van Tibhirine leeft en waar ook Père Périquère begraven ligt.

Naast de leerrijke en interessante thema's van die dag was er ook voldoende tijd om mekaar te ontmoeten.

Voor 's middags bracht elk een picknick mee, voor soep en koffie was gezorgd.

In de namiddag kon men kiezen tussen verschillende wandelingen die heel goed uitgestippeld waren. Ik ging mee met een groep die een halte maakte in het 'Café zonder bier' waar pater Theo ons opwachtte om de geschiedenis van dit merkwaardig 'café' te vertellen.

De dag werd afgesloten met een eucharistieviering, voorgegaan door priester Dries Van Ooteghem van de priesterfraterniteit. Er waren heel wat blijde gezichten te zien bij dit vreugdevolle slot. Het was echt een geslaagd gebeuren. Nadien hoorden we van verschillende deelnemers dat dit toch wel een goeie aanloop was naar de viering van het komende jaar nl. **de herdenking van het overlijden van broeder Charles, 100 jaar geleden.**

Ria

Van ons heengegaan...

“Je schonk ons een kijk op de wereld. Je leerde ons een manier van leven. Heel gewoon, bijzonder en schalks! We zien je voor altijd graag !”

Op 11 maart 2015 overleed de heer Florent Van Hootegem, schoonbroer van Paula Meire. Hij werd geboren op 28 juni 1937 in Kaprijke.

Nog even praktisch

Lezers vroegen ons naar een rekeningnummer om hun solidariteit in daden om te zetten.

Een bijdrage voor het uitgeven van de Nazaretberichten kan op het nummer:

IBAN BE 91 8907 1409 9176

BIC VDSPBE91

Kleine zusters van Nazaret,

Meibloemstraat 90, 9000 Gent

Twaalfde jaargang – juli 2015

Verantwoordelijke uitgever:

Lut Van der Meulen, Cederstraat 61, 9000 Gent